

HABER

 Yayın Tarihi: 3 Temmuz 2010 00:00
 Son Güncelleme: 30 Ekim 2013 23:56

MURAT UTKU'DAN

Documentarist: Haydi İzleyelim!

Uluslararası prestije sahip bir belgesel film festivaline dönüşmeye aday olan Documentarist bunu hak ediyor. Festivalin gelecek yıllara da daha güçlü bir şekilde taşınabilmesi için maddi desteğin artması, kültür ve sanat ile ilgilenen kurumların desteğinin artması gerekiyor.

Uzun saatleri sinema salonunda film izleyerek geçirmek kadar keyifli başka ne olabilir? Hele de dışarıda haziran ayında görmeye pek de alışık olmadığımız yoğun bir sağanak varken. Bu yıl üçüncü kez düzenlenen Documentarist - İstanbul Belgesel Günleri işte böyle bir iklimde başladı. Uzunca bir süre gösterim programını beklediğim, seçimlerimi yapıp filmleri izlemek için sabırsızlandığım genç festival Documentarist'in gongu 22-27 Haziran tarihleri arasında bolca çaldı. 35 ülkeden 120'den fazla filmin gösterildiği bu önemli etkinliğe meraklı bir izleyici ve yeni bir belgeselci olarak büyük bir iştahla ben de elimden geldiğince katıldım.

Uluslararası seçki

ABD'den Lübnan'a, İsviçre'den Hindistan'a, Arjantin'den İzlanda'ya, İran'dan Kore'ye, Danimarka'dan Fransa'ya 35 ülkeden 120'den fazla filmin oluşturduğu geniş bir programla seyirci karşısına çıkan Documentarist'in açılışı İstiklal Caddesi'ndeki Hollanda Başkonsolosluğu'nda yapıldı. Açılıшта, bu yıl kısa film dalında Altın Palmiye'yi kazanan Serge Avedikian'ın "Hayırsızada" (Chienne d'Histoire) adlı animasyon filmi gösterildi.

Documentarist bu yıl da özellikle Balkanlar, Polonya ve İsviçre'yi mercek altına aldı. Festivalin bu seneki tematik bölümleri, dünyanın doğal kaynaklarının tükenişine dair filmlerin yer aldığı 'Kapitalizm Çıkmazı', sinemacıların kent yaşamına özellikle de metropollere bakışını yansıtan 'Kent ve Sinema', dünyanın en sorunlu bölgesinin kangren olmuş sorunlarına odaklanan 'Ortadoğu'nun Fay Hattı: Filistin-İsrail', sırf kadın olmaktan kaynaklanan sorunların irdelendiği 'Kadınlık Halleri' gibi başlıklardan oluşuyordu. Bilhassa bu konular ile ilgilenen izleyici zengin içerikli bir seçkiyi görme fırsatını buldu.

Subjektif değerlendirme

Bu genel bilginin ardından Documentarist'i kendi gözlüğümden bakarak değerlendirmeye çalışacağım. Uzun yıllardır Ortadoğu meseleleriyle ilgilenen bir gazeteci olarak Ortadoğu'nun Fay Hattı başlığı altındaki filmler benim için mutlaka görülmesi gerekenler arasındaydı. Her ne kadar programdaki yoğunluk nedeniyle kimi çok önemli filmleri görmeyi beceremediydem de izlediğim Ortadoğu filmleri arasında bir kaç gerçekten sorunu ele alışı, belgesel sinemacılık açısından hem yol gösterici hem de bölgenin hassas siyasi dengelerinin insan hayatına nasıl sirayet ettiğini göstermesi açısından farklı ve çarpıcıydı.

Önce Kan Bağı adlı filmde söz etmek istiyorum biraz. İsraili genç bir kadın yönetmenin, Noa Ben Hagai'nin çalışması bölgede yaşayan insanların, Filistin'de İsrail'in kurulması ile birlikte nasıl değiştiğini en çarpıcı şekilde anlatıyordu. Yönetmenin kendi ailesinin içine düştüğü çelişkili durumu anlattığı film, 1940'ların başında ortadan kaybolan büyük teyzesinin hikayesi. Hagai'nin, yıllar sonra tesadüfen bulunduğu teyzesine ait mektuplar aslında yıllardır gizlenen bir aile sırrını fark etmesini sağlıyor.

Mektuplarda sevgilisi olduğunu anladığımız bir Arap genciyle kaçan, sonradan işgal nedeniyle Batı Şeria'daki kamplardan birinde ömrünü tamamlayan büyük teyzenin İsrail'deki ailesine ulaştırmak istediği yardım çığlıkları vardır. Teyzesinden gelen mektupların, işgalin ilk yıllarındaki günlük hayata tanıklık ettiğini söyleyen yönetmenin, Batı Şeria'daki akrabalarıyla kendi ailesini yakınlaştırmak için verdiği çabanın umutsuzlukla sonuçlanması, arasında uçurumlar olan iki toplumdan insanların kısa vadede yakınlaşmasının imkansızlığını anlatır gibidir...

Aile ikilem içindedir. İşgalin ilk yılları ile birlikte içine düştükleri açmaz, sadece bir Arap ile evlenerek Batı Şeria'da baskı ve her türlü yokluk içinde yaşayan teyzenin açmazı değildir. Teyzesinin çocukları da yıllar içerisinde katlanarak acımasızlaşan işgal koşullarında geçirmişlerdir hayatlarını. Anneleri bir Yahudi'dir, sonradan Müslüman olmuştur. Yahudilik çocuklara anneden geçtiği için çocukların ve torunların da kafası karışıktır.

Onlar anneden geçen yahudiliklerine rağmen müslüman birer Filistinli gibi yaşamışlardır. Ancak zamanla dozajı artan işgal, baskı ve bugün artık Apartheid duvarı ile kapana kısılmış bir şekilde yaşamak onların da canına tak etmiştir. Peki İsrail'deki akrabaları bu durumda ne yapacaktır? Hagai, işte bu sıkışmışlıktan çıkışın yollarını arıyan aile fertlerine çeviriyor objektifini; Ortadoğu'nun hallerini, işgalin sadece coğrafyaya değil insan/aile ilişkilerine çektiği duvarları da anlatıyor, sorunun ne kadar yakıcı olduğunu kendi ailesinden yola çıkarak aktarıyor.

Sivan ve Kutay

Bir diğer önemli Ortadoğu filmi ise İsrail'in önemli muhalif seslerinden birine, Eyal Sivan'a ait. 1948'de başlayan işgalin çarpıcı gerçekliğini meşhur Yafa portakalı üzerinden anlatıyor Sivan. Portakal bahçeleri, bir arada çalışan müslüman, yahudi, hristiyan çiftçiler. Filistinliler ile bölgeye gelen Yahudi yerleşimciler arasında yaşananlar, Yafa portakalının uluslararası ticari bir metaya/sembole dönüşümü, narenciye bahçelerindeki işgalle birlikte başlayan mülkiyet değişimi... İşgalin Filistin topraklarında durdurulamayan ilerlemesi. Sivan, İsrail- Filistin fay hattını bambaşka bir bakışla ele alıyor.

Eyal Sivan yalnızca filmi ile yer almadı, Documentarist'in önemli konukları arasındaydı, festival kapsamında düzenlenen 'master class'ta Türkiyeli belgeselciler ile bir araya geldi. Derste Sivan kendi filmlerinden bazı bölümleri göstererek belgesel sinemaya dair pek çok konuya değindi. Sivan'ın dersi zihin açıcı, bir o kadar da sorgulatıcıydı. Tıpkı akademisyen ve belgeselci Uğur Kutay'ın 'Kent ve Kamera' başlığı ile yaptığı atölye çalışması gibi.

Ortadoğu, kent ve sinema

Tek tek gördüğüm filmleri anlatacak değilim. Çok sayıda film vardı belgeselde. Birine yetişeyim derken ötekini kaçırmamız da bir vaka idi. Bu nedenle örneğin çok istememe rağmen yine bir Ortadoğu filmi olan Budrus'u izleyemedim, yetişemedim. Ama ünlü Polonyalı yönetmen Andrej Wajda'nın en kişisel filmi sayılan ve İkinci Dünya Savaşı'nda Sovyet ordusunun Wajda'nın babasının da aralarında bulunduğu binlerce Polonyalı subayı öldürmesini konu eden Katyn filminin setinde çekilen belgesel 'Adrej Waida : Haydi çekelim!' adlı filmini görebildim.

Tek tek anlatayacağım ama yukarıda sözünü ettiklerim dışında 'Kent ve Sinema' bölümündeki pek çok filmin de dağarcığımda önemli bir yeri olacak. Mumbai'da Hatlar Kesik, Bogota'da Değişim, Megakentler gibi filmlerin yanı sıra, pek çok başka film izleme şansını da bulduk. Bilhassa Bogota'da Değişimi görmenizi öneririm. Festivalin bir diğer sevindirici yanı Türkiyeli yapımların nicelik ve nitelik açısından önemli bir düzeye ulaşması ve kendilerine iyi bir festivalde yer bulmasıydı.

Bu yıl üçüncüsü düzenlenen festivalde yeni kuşak belgeselcileri teşvik etmek amacıyla Hollanda Başkonsolosluğu'nun parasal desteğiyle verilen 1000 Euro'luk Documentarist Yeni Yetenek Ödülü de verildi. Ödülün sahibi Leyla ile Mecnun Gurbette adlı filmiyle yönetmen Zeynep Özkaya oldu.

Sponsor gerekiyor

Ana sponsoru bulunmayan ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ile İstanbul 2010 Ajansı'ndan bu sene de destek alamayan Documentarist, Avrasya Sanat Kolektifi'nin (ASK) organizasyonu olarak büyük ölçüde konsoloslukların ve gönüllülerin desteğiyle gerçekleşiyor. Festivalin gelecek yıllara da daha güçlü bir şekilde taşınabilmesi için maddi desteğin artması, kültür ve sanat ile ilgilenen kurumların desteğinin artması gerekiyor. Uluslararası prestije sahip bir belgesel film festivaline dönüşmeye aday olan Documentarist bunu hak ediyor. (MU/TK)

Haber Yeri

BİA Haber Merkezi

belgesel

documentarist

belgesel sinema

Murat Utku

muratutku72@gmail.com

Gazeteci, televizyon habercisi, AtölyeBİA gazetecilik programlarında eğitmen. bianet'e yazıyor, video çalışmaları yapıyor. Filistin/İsrail, Lübnan, Gürcistan, Rusya, Pakistan, Suriye gibi dünyanın pek çok yerinde

krizleri, depremleri, seçimleri, çatışmaları, savaşları, göçleri izledi. Medyascope, Radikal gazetesi, Nokta ve Aktüel dergilerinde, CNN Türk, Doğan Haber Ajansı ve Al Jazeera Türk'te muhabirlik yaptı. Kadir Has Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde "geleneksel gazetecilik ve yeni medyada habercilik" dersler verdi. "Direnişçi" belgeseli ile Sinema Yazarları Derneği (SİYAD) En İyi Belgesel Ödülünü aldı. Deniz Harp Okulu'ndan ayrıldı. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümü'nü bitirdi.

Hak odaklı, çok sesli, bağımsız gazeteciliği güçlendirmek için bianet desteğinizi bekliyor.